

Det är okej att ställa krav

Det är svårt och jobbigt att lära sig ett nytt språk som vuxen. Det tar tid, kräver fokus och disciplin, och man behöver bra resurser i form av lärare eller läromedel.

Som bedömare, arbetsgivare eller handledare kan du känna att du vill vara tolerant mot den som inte har svenska som förstaspråk. Man kan inte kräva att språkutvecklingen ska ske på nolltid, eller att allt alltid ska vara perfekt.

Samtidigt är språket en viktig del av arbetet. Det kanske finns vissa moment där språket måste fungera. Det kan handla om säkerhet, och att det är en del av regler och riktlinjer.

Det kan handla om att kommunicera med kunder eller brukare, och det kan handla om en tjänst där man arbetar mycket med rapportering och dokumentation. Språket är ett verktyg precis som datorkunskaper eller social kompetens. Det är okej att du som arbetsgivare, handledare eller bedömare ställer krav. Det är till och med viktigt att du ställer krav. Den som har en viss tjänst måste kunna det språk som används i den tjänsten. Exakt vilket språk och vilken nivå språket bör ha beror på arbetsuppgifterna.

Det bästa sättet för att ställa krav är att vara rimlig och konkret. Det är vanligt att arbetsgivare föreslår att deras anställda som lär sig svenska ska bli bättre på språket genom att prata svenska med sin partner hemma, trots att paret har samma modersmål. Det är inte ett rimligt krav. Tänk dig själv om du flyttar till ett nytt land, skulle du och din svenska partner byta till det landets språk i all er kommunikation?

Att vara konkret innebär att du som arbetsgivare eller handledare behöver sätta dig in i var och hur språket används i arbetet:

- Kommunicera tydligt vad som krävs. Ge konkreta exempel på ord, fraser och situationer där språket behövs.
- Dokumentera de tillfällen då andraspråkstälaren inte lever upp till kraven. Använd det som underlag när du kommunicerar med hen om språkkunskaper.
- Ta upp eventuella språkförbistringar i god tid och på ett tydligt sätt. Validanden behöver få veta vad som inte fungerar och vad det har för konsekvenser. Det löser sig sällan av sig själv.
- Prata om språket när ni utvärderar inför fortsatt praktik eller anställning.
- Använd det språkkontrakt som Sobona har tagit fram.

En sak till: Vi svenskar säger gärna "bra" när vi är klara med något. Det här är vanligt i en valideringssituation, att när man är klar med ett moment säger bedömaren "bra!".

Om man är ny i svenska språket är det stor sannolikhet att man tolkar det som att valideringen gått så bra att man är godkänd. Då kan man bli förvånad om man senare får ett resultat som är det motsatta.

Försök därför att undvika ordet "bra" i de här sammanhangen. Du kan till exempel ersätta "bra" med "tack":

Sammanfattning

- Var medveten om att det tar lång tid att lära sig ett språk, och ställ inte orimliga krav.
- Det är dock inte fel att ställa kravet att en anställd ska kunna det språk som krävs i en viss arbetssituation. Det är rimligt med tanke på säkerhet, regler och kunder.
- Var rimlig och konkret när du ställer krav. Använd gärna punktlistan ovan.
- Använd ordet "tack" i stället för "bra" när du är bedömare i en valideringssituation.